

Бригадни генерал Марија Кели, командант Команде специјалних снага Националне гарде Охаја

О разликама у најбољем смислу

Када мушкарци виде да сте вољни да радите напорно, да се залажете и подједнако добро обављате посао на ком сте ангажовани, неке задатке и боље, онда мењају слику коју су имали о женама у оружаним снагама и почињу да их посматрају као равноправне

Делегација Националне гарде Охаја, коју је предводила бригадни генерал Марија Кели, командант Команде специјалних снага, посетила је Министарство одбране и Војску Србије. О поводу за њихов долазак у Београд и обилазак Управе за кадрове, Војне академије, Медицинског факултета ВМА, Института за стратегијска истраживања и Центра за мировне операције најбоље говори назив посете – „Жене у професионалној војсци”. О америчким искуствима, као и о личним утисцима једне од двеју жена генерала у Националној гарди Охаја, међу 57 активних жена генерала у америчким оружаним снагама, разговарали смо са генералом Кели, после предавања које је са сарадницима одржала кадеткињама на Војној академији.

□ *Шта се променило у односу на време када су се жене први пут појавиле у оружаним снагама Ваше земље?*

– Много тога се променило. Тек после две године рада у Националној гарди први пут сам видела жену официра. Данас се о томе више не размишља на тај начин. Од 2003. године активно смо ангажоване у борбеним или мировним операцијама у свету. Жене у мисијама обављају скоро све војничке послове, раме уз раме с мушкарцима. Без таквог ангажовања жена вероватно би се промене спорије одвијале, јер су дела, а не приче, једини начин да се одређена веровања промене. Када мушкарци виде да сте вољни да радите напорно, да се залажете и подједнако добро обављате посао на ком сте ангажовани, неке задатке и боље, онда мењају слику коју су имали о женама у оружаним снагама и почињу да их посматрају као равноправне.

□ *Током сусрећа са кадеткињама Војне академије разговарали сте о мајџинџу и огласку жена на породично одсуство. У америчкој војсци постоје и униформе за шруднице...*

– Када жена у нашој војсци остане у другом стању, она има могућност да бира хоће ли прекинути војну службу или наставити рад. Уколико жели да настави посао као и пре трудноће, мора добити потврду лекара да је

то безбедно по њено здравствено стање. Наравно, тада се не могу ангажовати у мировним операцијама. Такво правило важи за време трудноће и четири месеца после порођаја у копненој војсци, а шест месеци у ваздухопловству. Након тог периода жене могу бити ангажоване и у мисијама. Униформу за труднице обукла сам први пут као поручник, почетком деведесетих година, што значи да се она користи већ дуго. Слична је обичној униформи, само је другачије кројена, тако да се тешко може закључити да је жена трудна, што је добро решење јер се не издваја од осталих припадница.

□ *Учешћивали сџе у ојерацији подршке миру у Ираку. Каква су Ваша искуства?*

– Чињеница је да жене и мушкарци свет посматрају из другачије перспективе, што треба искористити приликом ангажовања на различитим задацима. Разлике тада доприносе квалитету, у најбољем смислу. Када сам била ангажована у Ираку, наша база налазила се поред локалног пута тако да је саставни део посла била и контрола оних који су тим путем пролазили. Понекад смо морали некога и да претресемо, а познато је да ирачка култура не дозвољава да жене претресају мушкарци, нарочито не странци. Зато је важно да имате жене у свом саставу.

Ангажовањем жена у мировним операцијама променили смо традиционално гледање на њихову улогу и положај. Установили смо нову доктрину, а у критичним ситуацијама, када имате заједнички циљ, било да је реч о одбрани од по-

плава, санирању последица потреса, заједнички рад је неопходан, чиме се разлике у половима, заправо, губе.

□ *Може ли се говориџи о лошим сџранама ангажовања жена у мировним ојерацијама?*

– Само ако је реч о очекивањима – ономе шта жена очекује од себе и шта други очекују од ње. Познато је да су жене одговорније према породици, тако је било вековима и тако ће још дуго остати, мада се и то полако мења. Уколико изостане подршка породице, жена неће успети да испуни своја, као ни туђа очекивања, било који посао да обавља.

□ *Како сџе успели да јосџигнеџе равноџежу између захџевне каријере оџицера, с једне сџране, и свакодневних јородичних и јословних обавеза, с друге?*

– Уз свакодневне послове и професију којом се бавимо током недеље, рад у војсци је наша додатна обавеза. Због тога нам је, поред породице, значајна и подршка послодавца, који носе део терета приликом нашег одласка у мисије. Дакле, може се рећи да иза нас стоји читав тим.

Већ сам поменула да се у Националној гарди боримо с изазовима како да задржимо жене не би ли једног дана постале капетани, мајори, пуковници, односно лидери. Уместо што се питамо зашто одлазе, боље је поставити обрнуто питање – због чега треба да остану. И сама сам, седам пута у животу, била спремна да напустим војску. Остала

је у томе увек подржавао неки шеф. Најчешће су то управо били мушкарци. И када сам одржавала трудноћу и када сам у цивилству радила врло захтеван посао, али и када сам била командир у јединици високог приоритета... Истовремено сам се школовала у цивилним и војним школама. Кад год сам помислила да је то превише за мене, да треба да одем, појавио се неко ко ми је помогао да схватим да је то само тренутно стање, да морам бити стрпљива, јер ћу само тако савладати препреке.

□ Да ли њиховој организацији организована помоћ породици када је њихов члан у мисији? Ко је бринуо о вашој деци када сте били одсушни?

– У време када сам била у мисијама, мој супруг је био код куће. Он је бринуо о деци и обављао тежи део посла. Када одете, ви сте потпуно посвећени ономе што тамо радите.

Системска решења подразумевају да морате имати такозвани Family Care Plan, који осигурава да ће све бити регулисано док нисте код куће. То је званични документ којим се гарантује да ваша деца имају званичног старатеља и обезбеђено здравствено осигурање, уколико им затреба. Дакле, овај план гарантује да ће, у случајевима када изостане подршка партнера или породице, систем бити тај који ће помоћи.

□ Посебна њажња посвећује се повраћку из мисије и реинтеграцији.

– После дугог одсуствовања, повратак кући није лак. Постоје две тешкоће. Прва је да је породица дуго

ЖЕНЕ У ВОЈСЦИ

Изазов с којим смо се одувек суочавали био је како да жене војници остану у Националној гарди Охаја после истека уговорених обавеза. Када прође тај период, многе размишљају да је време за заснивање породице, додатно школовање и слично, тако да се и не одлучују да остану у војсци, мада је управо то време када треба да остану лидери – водници, старији водници... Другим речима, онда када треба да преузму одговорност за командовање и значајније допринесу систему, оне одлучују да га напусте. Због тога је за нас највећи изазов био да жене официри и подофицири остану у систему, како би с лидерских позиција могле одлучивати о њему и допринети квалитету промена, те посебно утицати на положај жена.

времена функционисала без вас и да нису сигурни како да вас поново укључе у своје животе. Морате изнова да научите да живите заједно. С друге стране, на послу се питате која је ваша улога, јер је све рутина, ништа није хитно као у мисији, послови се могу одрадiti и сутра. Другим речима, по повратку из мисије више нисте сигурни који су ваши приоритети. И за враћање у првобитно стање потребно је време. Због тога је важно да пре одласка имате што више информација о томе шта вас чека када се вратите јер ћете се тако једноставније изборити с проблемима.

□ Значи ли то да Вам је други пут у мисији било лакше јер сте знали шта можете да очекујете?

– Било је истовремено и лакше и теже. Лакше, јер сам знала шта могу да очекујем, а теже из веома личних разлога. Наиме, када сам први пут отишла у мисију, на почетку конфликта у Ираку, нисам знала хоћу ли се жива вратити кући. Знала сам да ће ме то ангажовање заувек променити, и ментално и физички. Зато сам се, што се касније показало као нормална реакција – искључила из претходног живота. Заборавила сам на кућу, односно покушавала сам да што мање размишљам о њој, и усмерила се на оно што се дешава тамо где сам. Последица такве одлуке, уколико се дуго примењује, може бити да после морате поново научити да успоставите везу са стварним светом када се вратите кући. Нисам, међутим, била свесна да је моје дистанцирање трајало предуго. Требало је да прођу три године да коначно проговорим о томе са неким и да сазнам да је нормално да се људи и на тај начин носе с трауматичним ситуацијама. Тек тада сам успела да се изборим с проблемом.

Други пут када сам на дуже отишла од куће, због тога што сам знала све ово, рекла сам себи да не желим поново да се враћам на „тамно место“. Одлучила сам да осећам свет око себе, да размишљам о породици. Био је то ризик, јер су емоције утицале да имам и радосне и тужне дане. С таквим ставом, иако ми је на терену било теже, могла сам одмах по повратку кући да се уклопим у свој ранији живот. ■

Сања САВИЋ
Снимео Зоран МИЛОВАНОВИЋ